

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. I. Sancti apud perpaucos martyrologos memoria: ejusdem gesta unde
primo accepta, et a quibus scripta et typis edita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A

AUCTORE
C. S.

DE S. GEROLDO COLONIENSI,

PRO MARTYRE CULTO,

APUD CREMONAM IN INSUBRIA.

SYLLOGE HISTORICO-CRITICA.

§ I. Sancti apud perpaucos martyrologos memoria : ejusdem gesta unde primo accepta, et a quibus scripta et typis edita.

ANNO MCCL.
In utroque
Philippi Ferrariorum Catalogo Sanctorum

Hunc Virum, Coloniae quidem Agrippinae ad Rhenum mundum natum, sed in peregrinatione, religionis ergo suscepta, in agro Cremonensi apud Insubres circa medium saeculum xiii a latronibus trucidatum, cultuque martyris, quam certis gestis notioerem, primus e martyrologis, quem novi, Philippus Ferrarius utriusque suo Sanctorum Catalogo hac die 7 Octobris inseruit. In Catalogo eorum, quorum nulla exstat in Romano Martyrologio memoria, laudans Tabulas ecclesiae Cremonensis, sic paucis habet: Cremonae S. Geroldi martyris; additque in Annotationibus ibidem: Patria erat Coloniensis, apud Cremonam peregrinando interfectus; cujus Vita typis extat excusa. Latius de eodem agit in Catalogo Sanctorum Italiae, ad eundem diem elogium illius, seu quoddam Vitae compendium, recitans, quod totidem verbis subiungo, infra examinandum.

hoc die eum
elogio, velut
martyr,

2 Geroldus, Coloniae Agrippinae anno Salutis mcci natus, a puero pietate et abstinenciae deditus, factus grandior multas tentationes diaboli superavit. Ubi ad aetatem virilem pervenisset, cilicio indutus humi cubabat, seque in Dominicae passionis meditatione, donec sanguis in terram deflueret, flagellabat, jejuniis et orationibus intentus. Is humili amictu contentus, absque ullo saecularis auxilii adminiculo multas, et quidem longinquas, suscepit peregrinationes. Cum autem post S. Jacobi in Hispaniam, et Romae peregrinationem, in Palaestinam transmittere pararet, apud Cremonam in pago Marnica, a Pado fluvio absorpto, dum ad duos latrones, rixam inter se simulantes, pacificandos accurrat, ab illis ratis eum pecuniam habere, multis in capite vulneribus inflicis, impie occiditur. Cujus corpus insigni miraculo deprehensum traditur, campanis civitatis sponte sonantibus, odore suavissimo ex eo exhalante, luminibusque divinitus in eo loco splendentibus.

inscriptus le-
gitur;

3 Quare sanctus Vir jacens cum libello, in quo nomen suum et patriae cum aliis rebus scriptum erat, inventus est: cujus corpus ab episcopo et clero cum tota civitate, quae ad tantam rei novitatem confluerat, solemniter pompa elatum, in urbemque delatum, in aede S. Vitalis conditum est, cum portitores, ad aliam ecclesiam divertere conantes, immobiles

Octobris Tomus III.

effecti fuissent. Illud nunc in propria ecclesia pie asservatur. Ex vita ipsius Cremonae MDLXXXI typis excusa. Haec ibi Ferrarius, in Annotationibus ibidem subiiciens ista: Cum, praeter enarrata, nova post mortem ad ejus tumulum super caecis, claudis, et aliis morbo aliquo laborantibus miracula fierent, sacra suo nomini aede dicata, celebrari cepit illius natalis hac die, nempe 7 Octobris. Accepta sunt haec ex Vita edita, inferius expendenda, ex qua etiam prolixius S. Geroldi elogium Peregrinus Merula Cremonensi Sanctuario ad eundem diem intexuit.

4 Castellanus in suo Martyrologio Universali hoc itidem die Ferrarium sic secutus est, ut pro martyrii laurea, Confessoris titulum adscribendum putaverit. Verba ex Gallicis Latina accipe: Cremonae S. Geroldus confessor, Coloniae Agrippinae natus, cujus reliquiae, quae in ecclesia S. Vitalis quiescebant, deinde in ecclesiam sub illius invocatione exstructam translatae fuere. Cur pro Martyre Confessorem dicendum censuerit, patebit ex dicendis, ex quibus etiam constabit, eundem ac Philippum Ferrarium rectius scripturos fuisse, si omissis, quae de Sancti corpore in ecclesiam sub illius invocatione conditam translato habent, divissent, illud aliquando e terra levatum, in tumbam marmoream sub altari sacelli, intra eandem S. Vitalis ecclesiam, ejusdem S. Geroldi nomine dicati, transpositum fuisse, eandemque S. Vitalis ecclesiam a beneficiis per S. Geroldi patrocinium in ea divinitus collatis hujus etiam nomine appellari cepisse. De cultu quoque plura dabo inferius.

5 Dixi supra, S. Geroldum notioerem cultu esse, quam certis gestis; non quod nulla illius exstat Vita, sed quod ex, quae exstant, multo serius scriptae sint, quam ut fidem facere queant, ac nihilominus multa contineant, quae non nisi a synchronis aut aequalibus, imo etiam multa alia, quae ne a synchronis quidem sciri potuerunt, nisi vel ab ipsomet Sancto tradita, vel divinitus revelata fuerint. Merula in Sanctuario Cremonensi laudat Romanum Borghum in Vita ipsius Sancti, Cremonae impressa; neque alium laudavit Ferrarius, cujus verba jam dedimus. Eundem pariter, Romanum Borgum, scribens, citat Hermanus Crombachius, Societatis nostrae presbyter, etiam aliis Operibus hagiophilis vulgatis notus, in Vita S. Geroldi anno 1652 sermone Germa-

E

at in Martyrologio Castellani, ut Confessor.

F

Borgo, qui Vitam ejus anno 1581 typis vulgavit.

A CAP. XX. Quædam capitis S. Geroldi reliquie Cremona Coloniam Agrippinam ad ecclesiam Societatis Jesu translatae.

quantique ea valere videatur, edicitur.

11 Habes, erudite lector, totius Vitæ S. Geroldi a Crombachio nostro, Romanum Borgum præmanibus habente, Germanice vulgata argumentum, elogio, quod ex Ferrario recitari, plane similis, sed multo prolucioris, variisque piis conjecturis, cultusque tum antiqui tum recentioris expositione auctioris. Verum in ea multa sunt, quæ vitæ, quæque ne vitæ quidem etiam a scriptore synchrono sciri potuerunt. Ego sane nullus dubito, quin vel Borgus, vel Crombachius, vel etiam ambo, in eadem componenda conjecturis suis æquo liberaliter indulserint, ut sacrum Heroem suum facerent talem, qualem fuisse, pie meditantur. Non eodem tamen loco omnia eorum asserta habenda sunt. Sunt enim in hisce aliqua, quæ mox a Sancti obitu haud difficile cognosci poterunt, et in quæ indagatum tunc fuisse, omnino verisimile est. Sunt præterea ad inventum, delatamque in civitatem Cremonensem illius corpus attinentia, quæ, sive scripto, sive traditione (quamvis verisimilius non sine aliquot alienis adjunctis) ad posteros transmissa fuisse, credere fas est. Sunt denique certiora de cultu. Itaque ea solum referam, discutiamque, quæ ad vitæ illius historiam propius certiusque pertinent, missis ceteris, quæ ex solis conjecturis incertis in ea dicta videntur.

§ II. Præcipua vitæ illius capita examinata : cædis tempus et causa : corporis in civitatem Cremonensem translatio, sepultura, elevatio et honorificentiori loco intra eandem ecclesiam depositio : canonizatio Sancti leviter asserta : potens patrocinium.

C Patria illius, annusque natalis facile sciri poterunt,

Geroldum in Germania Colonia Agrippinæ apud Ubios mundo natum esse, anno 1201, libens credo Crombachio, et quem hic secutus est, Romano Borgo; cum hæc facillime sciri potuerint ex repertis apud ipsius cadaver litteris, puta, quas Baptismales appellant, atisque ejus generis scriptis testimoniis, quæ peregrinantes passim secum ferunt. Solus, quem legerim, Ludovicus Cavitellius in Annalibus Cremonensibus ad annum 1211 eundem ex Constantiæ urbe Germaniæ... oriundum dixit, nescio, suone, an typhothetæ vitio. Certe nullum novi alium, qui hanc gloriam suæ civitati vendicet præter laudatos Agrippinenses, consentientibus etiam ipsis Cremonensibus, apud quos occisus, sepultusque, ac primo cultus fuit. Hoc vero aliorum omnium silentium non parum confirmat Agrippinensium possessionem : nisi enim de hac illius patria constitisset, non defuisset alii, qui eundem suis civibus adscribere tentassent.

non sic tamen multa alio, quæ de eodem narrantur.

15 Parentum illius, imo et majorum nomina, horumque nobilem prosapiam, posterorum egestate obscuratam, in sæpe dicto penes demortui corpus reperto libello annotata quidem fuisse,

sed a primo Latino biographo prætermissa, post Borgum affirmat Crombachius; at cum hæc multaque alia in prioris libello, dudum, si unquam exstiterit, amisso, Borgus divinitus, Crombachius vero ab ipsomet S. Geroldo, consignata fuisse, velint, mihi neutrum persuadent. Certum nihilominus esse, ait Crombachius, progenitores illius e nobili stirpe oriundos, sed bellorum tempore et iniquitate avito censu suo diminutos. Vereor equidem, ne ista divinet potius, quam ex certis indicis asserat, hicque locum habeat satis communis biographorum proclivitas in illustri generis prosapia Sanctis, nihil horum indigis, adscribenda. Præterea cetera, utpote hisce etiam incertiora, quorum argumenta ex datis capitum titulis intelliges, et ad Sancti peregrinationes mortemque procedo.

14 Perfectam a S. Geroldo Compostellanam in Gallicia ad S. Jacobi tumulum, alteramque Romanam ad sanctorum Apostolorum Principum Petri et Pauli peregrinationem Cremonenses discere potuerunt vel ex eo ipso Roma Cremonam ingresso, vel ex repertis apud eundem post mortem schedulis; non item alia peculiaris, quæ ex Borgo vel piis conjecturis suis præterea memoravit Crombachius. Fortasse etiam ex eodem didicerint mediatum ab eo iter Hierosolymitanum, quod iidem scriptores pariter asserunt; quamquam, ut Roma Hierosolymam pergeret, Cremona ei minime fuerit adeunda. Minus dubitandum videtur de anno, quo Cremonam advenit, ac mox inde egressus occisus est. Fuerit is æræ Christianæ 1241, quem post Romanum Borgum Crombachius signat, consentiente supra laudato Cavitellio, corrigendo tamen, dum ait, Geroldum illuc advenisse ex Constantia urbe Germaniæ, ex qua erat oriundus. Addit Crombachius, adventus illius diem Dominicum fuisse, et 6 mensis Octobris.

15 Postridie ejusdem diei martyrium illius figunt iidem scriptores, septimo scilicet Octobris, quo etiam Cremonæ haecenus colitur. De anno dieque conveniens Cavitellius, id non in recessu ex Urbe Roma, sed in aditu ad eam Christiani orbis metropolim factum scribit; rectene, an secus, non ausim certo affirmare. Sic autem habet ad citatum annum 1241 : Die VII Octobris circa ipsum tempus divus Geroldus, dum e Constantia urbe Germaniæ, ex qua erat oriundus (hæc corrigenda jam monui) habitu eremitico se conferendo Romam, ibi visitandi gratia reliquias Sanctorum, facto transitu Cremonæ, et ultra eam spatium fere mille passuum juxta ripam ceteriorem Padi in contrada (id est, vico) Menicæ mox corrosæ per ipsum flumen appulsus fuerit *, et duos ibi invicem digladiantes sedare voluisset; credidissentque illi, apud eum esse pecuniam, per illos fuit occisus.

16 De ejusdem cæde, sed anno, mense, die ac determinato loco prætermissis, breviter sic memorat Catalogus episcoporum Cremonensium a Ferdinando Ughello in Italia sacra vulgatus, tom. IV editionis auctioris col. 607 in Homobono episcopo : Sub hoc etiam pontifice fuit a quibusdam sicariis externis martyrio affectus Geroldus, extra tamen urbem. Ceterum ex eodem Catalogo constat, Homobonum istum prædicto anno 1241 in Cremonensi cathedra sedisse; quod autem attinet ad vicum Menicam, quem Ferrarius Manicam, Crombachius Manicam appellant, cum iidem conveniant, eum jam dudum sub Pado fluvio latere, frustra eundem in tabulis topographicis

AUCTORE C. S.

Illius peregrinationes, tempus adventus Cremonam

E

ac cædis, quæ diei 7 Octobris anni 1241

F

* an fuerat?

affigitur, nil habent difficultatis

vel